

Asia: VN/11019/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijaintitiedoista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Millaisia taloudellisia, toiminnallisia, yhteiskunnallisia tai muita vaikutuksia tunnistatte? Miten arvioitte uuden toiminta- ja toteutusmallin tai muut edustamallenne taholle aiheutuvat seuraukset?

Elisa Oyj (Elisa) kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijaintitiedoista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Elisa yhtyy omassa lausunnossaan FiCom ry:n antamaan lausuntoon asiasta. Lisäksi Elisa haluaa omassa lausunnossaan korostaa ja tuoda esille seuraavia tärkeitä asioita:

HE:n tavoite kaivuvaurioiden aiheuttamien vikojen häiriöiden vähentämiseksi on hyvä mutta esitetty laki ja siinä määritetty sijaintietopalvelun toteutusmalli ei tule asiaa ratkaisemaan. Selkeästi suurin syy kaivuvaurioiden syntymiseen on varo-maton ja huolimaton kaivutyön suorittaminen sekä kaivuohjeiden laiminlyönti.

HE:ssä ehdotettu sijaintitietopalvelun toteutusmalli lisäisi Elisan kustannuksia useita miljoonia euroja vuositasolla. Kustannuksien nousu olisi kohtuuton var-sinkin kun jo etukäteen on tiedossa ettei ehdotettu malli tule ratkaisemaan sille asetettua varsinaista tavoitetta vähentää kaapelivaurioita. Kustannuksien ja sääntelyn lisääminen on myös täysin ristiriidassa Orpon hallitusohjelman kanssa jossa tavoitteena on purkaa sääntelyä ja lisätä kustannustehokkuutta viestintäverkkojen rakentamiseen ja kehittämiseen. Toteutusmalliksi on olemassa kustannustehokkaampia ratkaisuja kuten esim. Ruotsissa käytössä oleva malli.

2. Miten näette uusien toimijoille asetettujen velvoitteiden, kuten esimerkiksi rekisteröintivelvoitteiden, tiedonantovelvoitteiden, turvallisuusvelvoitteiden ja näyttötoimintavelvoitteiden, toimivuuden edustamanne tahon näkökulmasta?

Muut kommentit kohdassa 7.

3. Miten 26 §:n verkkotietojärjestelmän luokat toimivat näkökulmastanne ja ovatko esitetyt verkkotietojärjestelmien tietoturva vaatimukset riittävän kattavat?

Muut kommentit kohdassa 7.

4. Miten näette sähköisen tietopisteen rahoituksen ja toimialoilta perittävät maksut nyt ja tulevaisuudessa?

Muut kommentit kohdassa 7.

5. Miten arvioitte verkkotietokyselyn määrääajat sekä verkkotoimijalle asetetun määrääjan ilmoittaa verkkotietokyselyssä pyydyt tiedot Liikenne- ja viestintäviraston tietopisteeseen?

Muut kommentit kohdassa 7.

6. Miten arvioitte verkkoinfrastruktuurin sijaintitietojen käsittelyn kokonaisturvallisuutta ja uusien turvallisuusvaatimusten riittävyttä ja kattavuutta?

Muut kommentit kohdassa 7.

7. Muita huomioita tai kommentteja hallituksen esityksestä?

Elisa on kehittänyt oman verkkonsa sähköistä dokumentaatiota pitkäjänteisesti ja tarjonnut jo pitkään saman valtakunnallisen palveluntarjoajan kautta sijaintitietopalvelua. Pitkän sijaintitietopalvelun tarjoamisen sekä siitä syntyneen kokemuksen ja tilastojen kautta haluamme tuoda esille muutamia erittäin tärkeitä tietoja Elisan verkon osalta:

-kaapeleihin kohdistuneista vaurioista 70% on syntynyt varomattoman kaivutyön takia. Luku sisältää myös kaivukohteet joiden osalta ei ole kysytty kaapeleiden sijaintitietoa ennen kaivutyön suorittamista

-suurin osa Elisan sijaintitietopalveluun tulevista kyselyistä johtaa karttanäyttöön. Karttanäyttöön siirtyminen ei ole lisännyt kaapelivaurioita.

-Elisa tekee myös merkittävän määrän maastossa tapahtuvia kaapelinäyttöjä. Kaapelinäytöt maastossa tehdään erillisen harkinnan perusteella kun kohde sen vaatii. Päätos perustuu ammattitaitoiseen sijaintitieto-palvelun henkilöstöön jolla on useiden vuosien kokemus palvelusta ja Elisan verkon laaja tuntemus. Jokainen sijaintitietopyyntö käsitellään yksittäisenä tapauksena ja arvioidaan kohteen ja verkkotiedon perusteella onko tarve kartalle vai maastonäytölle.

-Kokonaisuutena kaapelivaurioiden määrät Elisan verkossa ovat vähentyneet selkeästi viimeisten vuosien aikana. Samaan aikaan kuitenkin sijaintitietopyyntöjen määrät ovat kasvaneet.

-Kaivutöitä tekevien yritysten välinpitämättömyys ja kaivuohjeiden noudattamatta jättäminen on lisääntynyt viimeisten vuosien aikana

-tilastomme mukaan 43% maastonäytön tilaajista ei ole paikalla vastaanottomassa näyttöjä sovittuna ajankohtana. Tämä osoittaa näiden kaivajien osalta välinpitämättömyyden verkonomistajan tarjoamaa palvelua kohtaan.

-Suurin osa kaivutöitä tekevistä maanrakennusurakoitsijoista pystyvät toimimaan karttanäyttöjen ja kentällä tapahtuvien maastonäyttöjen perusteella ja vauriomäärät heidän kaivutöissä ovat määrältään vähäisiä

-kaapelivaurioista merkittävä osa kohdistuu samoille urakoitsijoille. Vaurioiden toistuminen samoille toimijoille osoittaa selkeästi välinpitämättömyyden kaivutyössä ja ohjeiden noudattamisen laiminlyönnin.

-HE:ssä olevan Traficomın oman selvityksen perusteella 72% verkkotoimijoista ilmoitti, että kaivutöiden yhteydessä joissa ei ole tehty asianmukaista sijaintitietoselvitystä on syntynyt vikatilanteita. Lisäksi jopa 92% toimijoista on ilmoittanut, että vikoja on syntynyt vaikka verkkotietokyselyt oli tehty asianmukaisesti ennen kaivutyötä. Tämä Traficomın selvitys tukee Elisalla edellä esittämiä tilastoja ja havaintoja.

HE:ssä on kuvattu tarkasti verkonomistajan vastuita ja velvollisuuksia. HE antaa jopa kuvan, että verkonomistaja on aina vastuussa kaivutöissä aiheutuneista vaurioista. Verkonomistaja ei voi olla vastuussa varsinaisesta kaivutyöstä ja sen ohjeiden mukaisesti turvallisesta suorittamisesta. Maastonäyttö ei poista kaiva-jan vastuuta noudattaa huolellisuutta ja kaivuohjeita. Kaivutyön tekijän vastuut ja velvollisuudet tulee määrittää ja lisätä lakiin.

Verkonomistajalla on jatkossakin oltava päätösvalta tapauskohtaisesti määrittää milloin sijaintitiedon selvitys vaatii kartan tai maastonäytön. Verkonomistaja vastaa omasta verkostaan ja tuntee sen eri osien ja alueiden dokumentoinnin tarkkuuden.

HE:ssä on todettu, että verkkotietoselvityspyynnöjä saattaa kertyä suurille toimijoilla. Elisalla ei ole tiedossa että Elisan tarjoamassa palvelussa olisi ollut palvelutasoissa ongelmia. HE:ssä oleva yleistäminen perustuu virheelliseen tietoon.

5 §. Verkkoinfrastruktuuria vaarantava työ ja verkkoinfrastruktuurin sijainnin selvittäminen. Pykälä 3. Verkkotietokysely voitaisiin panna vireille aikaisintaan 40 päivää ja viimeistään 20 päivää ennen työn suunniteltua ajankohtaa.

-Verkkotietokyselyiden ennakointi on tärkeä ja hyvä tavoite. Huomioitava että Elisan nykyinen palveluntarjoaja ratkaisee normaaleja sijaintitietopyyntöjä 1+3 päivän vasteajalla. 1+3 vasteaika tarkoittaa sijaintitietopyynnön käsittelyä yhden vuorokauden sisällä ja mikäli pyyntö johtaa maastonäyttöön on se tehtävä kolmen vuorokauden sisällä.

-Tavoite että sijaintitietopyynnot tehtäisiin vähintään 20 päivää ennen työn suunniteltua aloittamista ei ole realistinen. Pykälän mukainen palvelutaso heikentäisi ja muuttaisi merkittävästi palvelua. Uusi palvelumalli lisäisi huomattavasti vikatilanteita koska suuri osa kaivutöiden suorittajista ei osaisi tai pystyisi ennakoimaan kaivutöitä 20 päivää ennakoon.

-Elisan sijaintitietopalveluun tulevista kaikista pyynnöistä yli 99% ratkaistaan yhden vuorokauden sisällä.

Sijaintitietopalvelu ja sen yhteydessä käsiteltävät tiedot ovat yhteiskunnan ja huoltovarmuuden kannalta kriittistä ja tärkeää tietoa. Näiden tietojen tietoturvallinen käsittely ja hallinta on ensiarvoisen tärkeää. Ficom ry:n lausunnossa on tuotu esille tähän liittyen tärkeitä huomioita ja ehdotuksia.

Elisa toivoo, että edellä mainitut asiat otetaan huomioon lain jatkovalmistelussa. On tärkeää, että kaikki teleoperaattorit sekä muut infratoimijat pääsevät osallistumaan valmistelutyöhön.

Elisa Oyj